

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 130. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr07val-shoot-idm139890597555952.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Hyldemoer

Hyldemoer blev trykt første gang i Gæa, æsthetisk Aarbog, udg. af P.L.Møller 1845 (udkom dec. 1844).

Under et ophold på Nysø skriver A 20.11.1843 til vennen Ingemann i Sorø: »To nye Eventyr ligge saa godt som færdige« (BfA II 93). Det ene er Troldspeilet, den oprindelige version af *Sneedronningen*, og det andet *Hyldemoer*, i hvilken anledning han føler, at han nu er kommet på det rene med at digte eventyr - en følelse, der utvivlsomt hænger sammen med diskussionen om og indførelsen af de to genrebegreber eventyr og historie (se ndf). 23.11. noterer han i Alm: »Skrevet færdig: Hyldemoer« (jvf. BEC I 344). Når der gik flere år, før A indlemmede eventyret i en samling, er forklaringen at finde i et brev til hans tyske oversætter Heinrich Zeise 6.3.1845, hvor det hedder, at da *Hyldemoer* »nu nyelig har staaet i denne Gæa, kommer det ikke i mine egne Samlinger« (A-iana 2 rk. V 247).

I Bemærkninger, hvor A iøvrigt fejldaterer eventyret til 1842, skriver han om motivet, at frøkorntet »ligger i det af Thiele fortalte Sagn: »Der boer i Hyldetræet et Væsen, som kaldes Hyldemo'er eller Hyldeqvind. Hun hevner al Overlast, der tilføies Træet, og i Nyboder veed man at fortælle, hvorlunde en Mand, der omhuggede et Hyldetræe, pludselig døde kort derefter« (6; jvf. Thiele2 II 282f). Den ydre ramme, motivet med den forkølede dreng, synes imidlertid inspireret af A.s egne oplevelser i sensommeren 1843 under et besøg på Bregentved, hvorfra han skriver til Jonas Collin 11.8.: »De sidste fire Dage har jeg været meget forkjølet, ja det i en Grad, som jeg ikke har prøvet det i mange Aar, dertil kommer en skrækkelig Hovedpine; endnu er jeg ikke ganske helbredet og drikker hver Aften Hyldethee; i forgaars laae jeg den halve Dag; jeg har faaet dette Smæk ved de mange Toure, der alle ere smukke, men ende efter Midnat og da har jeg ei havdt Reisetøi nok paa; det værste fik jeg forleden, da jeg af Fritz [: Frederik Moltke] hørte om et nyt Arrangement ude i Markerne, nemlig »Engvandingen«, jeg havde Lyst at see det og vi kjørte begge derud; det Hele 131 interesserede mig meget, men jeg havde tynde Støvler og fik ganske vaade Fødder« (BJC I 226).

171.5*Theemaskinen*] indretning til opvarmning af vand til tebrygning ved bordet; samovar. - **10***Eventyr og Historier*] om A.s egen skelnen jvf. Bemærkninger (10) og MLE II 157. Se iøvrigt G.Schwarzenberger i A-iana 2 rk. VI 1ff, der med baggrund i A.s vekslende brug af de to genrebetegnelser og en analyse af *Hyldemoer* konkluderer, at eventyret står følelsen og fantasien nærmere og historien fornuften og virkeligheden.

172.4-5*Alt hvad De seer paa ...*] sml. brev til Ingemann 20.11.1843: »det er tidt for mig, som hvert Plankeværk, hver lille Blomst sagde: »See lidt paa mig, saa skal min Historie gaae op i Dig!«, og vil jeg det, saa har jeg Historien« (BfA II 95). - **13***forneamt*] »fin på det«. - **20-21***Gardinerne*] omkring alkoves engen. - **28***Dryade*] i gr. mytologi skovnymfe, hvis liv tænktes knyttet til et træ; sml. V 69. - *Nyboder*] bydel i Kbh. påbegyndt af Christian IV som boliger for søværnets faste mandskab og karakteristisk ved sine gårdhaver med hylde træer.

173.3-4*vi stak Pinde ... en Have*] sml. Christian den Andens Dverg (1831): »fire nøgne, tørre Pinde vi stikke ned i Jorden er os den deiligste Have med Æbler og Kirsebær« (A-iana III 61) samt Aarets tolv Maaneder (SS IX 43) og KES 274. - **15***gik vi ... paa Rundetaarn*] alm. skik at konfirmanderne gik op på Rundetårn (se n.t. I 24.9) dagen efter deres konfirmation, jvf. O.T. 259. - **16-18***Kongen og Dronningen*] Frederik VI (1767-(1808-)1839) og Marie Sophie Frederikke (1767-1852); iøvrigt en anakronisme, idet de to gamles konfirmation må ligge før kronprinseparrets bryllup 1790. - **22***Fløien*] vejrhanen. - **26***Fjerdings*] affaldsspanden.

174.21*varme Kartoffler*] sml. brev fra A.s moder 14.7.1824 (BtA 19) og *Lysene* (V 145f). - **34ff.** se n.t. II. 128.3-4.

175.7*væligt*] fyrigt, livligt. - **11-19** Sml. beskrivelsen af Kværndrup på Fyn i KES (58). - **38***Bukkar*] skovmærke, *Asperula odorata*.

176.8-9*Convolvoli*] snerler. - **23***Presenter*] gaver. - **24***Violen*] violinen. - **24-25***fløi i Grams*] kastedes til hvemsomhelst der greb dem. - **30***Knøs*] ung mand. - **32-33***i Afskeeden ... i Psalmebogen*] se kommentar til *Bedstemoder* ndf. s. 234.